

Proeven van bekwaamheid in de praktijk

Een variatie aan mogelijkheden

Het organiseren van een proeve van bekwaamheid is in de praktijk soms lastig. Binnen het project 'Proeven in de Praktijk' van de Groene Standaard werken scholen samen aan praktische voorbeelden. Op 19 juni presenteren ze hun resultaten.

Bedrijfsleider Patrick Wegdam (rechts) was voor mbo-leerling Maarten Bijen soms klant en opdrachtgever bij de uitvoering van zijn pvb. Maarten organiseerde de aanleg van de tuin en gaf leiding aan medewerkers van groenbedrijf Jan Boomkamp

de Groene standaard

Het groene mbo moet kunnen beschikken over goede examenproducten voor de competentiegerichte kwalificatiestructuur. Met dat doel startte het project de Groene Standaard in 2002. Roc Landsede, Aequor en elf aoc's, met uitzondering van Helicon Opleidingen, werken er in samen. Op basis van kwalificatiedossiers hebben de projectdeelnemers examenstandaarden ontwikkeld voor alle mbo-opleidingen. Een examenstandaard is een inhoudelijke en toetstechnische beschrijving van een proeve van bekwaamheid (pvb). Er zijn twee generaties examenstandaarden. De tweede generatie – afgeleid van de vernieuwde kwalificatiedossiers – beperken zich alleen tot de eisen die aan het beroepsmatig functioneren worden gesteld. Die tweede generatie gebruiken scholen nu bij experimenten.

Een examenstandaard is nog geen uitgewerkte pvb. Scholen zullen moeten nadenken over hoe ze zo'n proeve uitvoeren: hoe ze de beoordeling organiseren, wie er assessor is of waar je de pvb afneemt.

In het project 'Proeven in de praktijk' doen scholen ervaring op. Scholen zoeken naar vernieuwing, ze wisselen kennis uit, delen ervaringen. Ze ontwikkelen draaiboeken, formats. Hoe de aoc's in de praktijk omgaan met die examenstandaarden, of ze in de uitvoering van de pvb's uit de voeten kunnen met die standaard, is onderwerp van onderzoek voor Judith Gulikers van de leerstoelgroep ECS (Wageningen Universiteit).

Op 19 juni sluit het project 'Proeven in de Praktijk' af. Dan vindt er een presentatie plaats van de producten, de proeven. Maar daarmee is de ontwikkeling van de proeven nog niet afgerond, verzekert projectleider Wim Grooters. Competentiegericht examineren staat nog in de kinderschoenen. Scholen hebben nog een aantal jaren nodig om het verder te ontwikkelen. "We zullen hoe dan ook scholen blijven ondersteunen in dit proces." Informatie over de groene standaarden is te vinden op www.degroenestandaard.nl

Grijze schermen omgeven de tuin. In het midden staat een jacuzzi, daarnaast grijs tuinmeubilair op een grijze bestrating. Het groen is beperkt tot enkele Buxusbollen. Het is een van de nieuwe modeltuinen bij Jan Boomkamp Groenbedrijven in Borne. Bedrijfsleider Patrick Wegdam bekijkt de tuin in aanleg samen met Maarten Bijen, vierdejaars leerling groene ruimte van mbo Almelo (AOC Oost). Het ontwerp voor de trendy tuin komt van het ontwerp bureau van het bedrijf. Medewerkers hebben het uitvoerend werk verricht. Maarten functioneert als leidinggevende en opzichter. Voor hem is het de manier waarop hij zijn laatste Proeve van Bekwaamheid (pvb) in de opleiding aflegt.

Verrassingen

Dat het aoc deze proeve voor niveau 4 in een bedrijfssituatie afneemt, is nieuw. Vier leerlingen uit het vierde jaar leggen hun pvb 'outdoor manager 3' in een bedrijfssituatie af. De andere leerlingen doen het binnen het schoolbedrijf waarin leerlingen zelfstandig opdrachten werven en uitvoeren. Groendocente Chantal ter Steege denkt dat een proeve op een bedrijf een hoger realiteitsgehalte heeft. Dat was de reden waarom het aoc als pilot binnen het project 'Proeven in de Praktijk' in samenwerking met enkele bedrijven ervaring op wil doen. Zijn er genoeg geschikte bedrijven? Wat is er mogelijk? Krijgen leerlingen voldoende ruimte om de verantwoordelijkheid te nemen? Waar liggen knelpunten?

Het realiteitsgehalte is ook een overweging waarom bedrijfsleider Patrick Wegdam graag meewerkt aan de uitvoering van de proeve. Hij vindt dat je in een echte situatie op een bedrijf beter kunt toetsen of een leerling voldoet aan de eisen van de praktijk dan in een schoolse situatie. Het helpt om de praktijkgerichtheid van de opleiding te versterken, iets wat hij belangrijk vindt. Toch heeft Maarten bij de aanleg van de modeltuin niet te maken met een echte klant. Een van de medewerkers van het ontwerp bureau van het bedrijf is opdrachtgever en klant. "Misschien zijn wij als klant nog wel lastiger dan een echte", reageert Wegdam.

Zo wilde de klant de beplanting anders dan de Taxusblokken die in het ontwerp stonden. En bij de uitvoering kwam Maarten geregeld voor verrassingen te staan. Zijn planning moest hij voortdurend aanpassen omdat hij niet op elk moment kon beschikken over uitvoerende medewerkers. En door een probleem bij de leverancier kreeg hij de grijze klinkers veel later dan gepland. Dat is een van de redenen waarom de tuin eind mei nog niet af is. De verlichting moet nog aangelegd worden, en er moeten nog bodembedekkers in.

Eigen ogen

Maarten draagt de volledige verantwoordelijkheid voor de aanleg van de modeltuin. Het is een veilige situatie, vindt Wegdam. Stel dat het niet goed loopt, dan is de schade voor het bedrijf veel minder dan wanneer je met een echt klant werkt. Toch twijfelt hij of hij de verantwoordelijkheid aan elke leerling zou willen toevertrouwen. "We weten wie Maarten is, hij heeft al twee keer bij ons stage gelopen en weten wat we van hem kunnen verwachten." Maarten, die er bewust voor gekozen heeft deel te nemen aan deze pilot, denkt dat veel leerlingen voor de makkelijke weg gekozen hebben. In een schoolbedrijf is een proeve veel overzichtelijker. Je hebt met minder onverwachte situaties te maken. De organisatie van proeves voor vier leerlingen, zoals in deze pilot, is te overzien. Maar lukt het ook voor vijftien of twintig pvb's? Zijn er voldoende geschikte bedrijven? Kun je voor alle leerlingen bedrijven vinden die de verantwoordelijkheid voor een project aan hen over willen dragen? De toekomst moet dat uitwijzen, vindt Ter Steege, maar ze heeft er wel vertrouwen in. Organiseerbaarheid is een aandachtspunt, niet alleen in Almelo, maar ook bij andere aoc's. Binnen het project 'Proeven in de praktijk' zoeken ze in pilots naar handige manieren om pvb's te organiseren, nieuwe invalshoeken of werkwijzen. Tanja Vos, coördinator examenbureau bij HollandAccent Onderwijsgroep organiseert als pilot proeven voor meerdere leerlingen tegelijk op een volkstuinencomplex. "Ik kom er net vandaan en ben helemaal enthousiast", vertelt ze via

de telefoon.” Acht niveau 2-leerlingen hebben de opdracht voor hun proeve een tuin te onderhouden. Leerlingen van niveau 3 geven leiding aan hen. Samen moeten ze de klus klaren. Voor de leerlingen van niveau 3 is het een oefensituatie als voorbereiding op hun eigen proeve. De leerlingen moeten samen de klus klaren. “Het werkt echt. Je zou het met eigen ogen moeten zien.”

Voordeel

Ze vertelt dat ze op meer manieren zoekt naar een handige en uitvoerbare pvb-organisatie. Ook voor niveau 3-leerlingen, die voor een proeve een project moeten begeleiden, organiseren ze een proeve voor meerdere leerlingen tegelijk in een vakantiepark. In dit geval is het voor de uitvoerende niveau 2-leerlingen een oefensituatie. Voordeel is dat de proeven voor die leerlingen min of meer vergelijkbaar zijn. Ze hebben allen de-

zelfde assessoren die hen op het zelfde moment beoordelen. De inzet van assessoren is zo optimaal.

Op het Groen College in Goes geven ouderejaarsleerlingen ook leiding aan eerste of tweedejaars leerlingen. Maar, anders dan bij HollandAccent, is het voor beide groepen een proeve. “Met een beperkt aantal bedrijven kunnen we zo een dubbel aantal proeven afnemen”, verklaart Louis Reijnierse. Hij vertelt dat zijn school in het projectonderwijs al ervaring had opgedaan met leerlingen die leiding geven aan andere leerlingen. Pierre Admiraal, docent in Hoorn (Clusius College) betreft leerlingen bij de organisatie van de proeven. Onder begeleiding van hun coach inventariseren leerlingen van niveau 2 zelf op hun bpv-bedrijf welke werkzaamheden ze er uit zouden kunnen voeren voor hun pvb. “De pvb wordt meer maatwerk en het neemt ons werk uit handen,” zegt

Admiraal, “ het belangrijkste is dat leerlingen zich zo voorbereiden op de proeve. Ze weten wat hen te wachten staat.”

Of het werkt, kan hij nog niet zeggen. De uitvoering van de proeven vindt over twee weken plaats. Ook de andere scholen moeten nog evalueren. Op 19 juni, tijdens de afsluitende bijeenkomst van het project ‘Proeven in de Praktijk’ van de Groene Standaard hopen alle scholen hun ervaringen te presenteren in de vorm van werkmethodes of draaiboeken. Andere scholen kunnen er hun voordeel mee doen.

In Borne hoopt Maarten Bijen met zijn medewerkers de modeltuin gauw af te ronden. Na de laatste uitvoerende werkzaamheden moet hij nog een nacalculatie maken. Na een presentatie op het bedrijf en een criteriumgericht interview met zijn assessors hoopt hij het goed af te ronden. □